

Anna Nacher, Magdalena Zdrodowska

METODOLOGIA

OPIS BADAŃ

Celem projektu było uchwycenie praktyk uczestnictwa w kulturze, w tym tych realizowanych w sieci i w ramach częściowo sformalizowanych lub nieformalnych obiegów kultury. Analizie zostały poddane przepływy uczestników między „węzłami” – miejscami koncentracji działań kulturalnych w mieście. Chcieliśmy między innymi uchwycić relacje pomiędzy uczestnictwem w kulturze online a fenomenem miejskich tras kulturalnych (stałe uaktualnianych przestrzeni uczestnictwa), a także przyrzeć się temu, czy i jak uczestnictwo w kulturze wiąże się z obiegami nieformalnymi i oddolnymi oraz jak jest wpisane w zwyczajowe miejskie wędrówki „za kulturą”. Aby uzyskać zróżnicowany obraz, przebadaliśmy dwie grupy wiekowe: grupę studencką (studenci studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia) oraz grupę seniorów (60+). Studenci zostali zrekrutowani za pomocą ogłoszenia o projekcie na forum Instytutu Sztuk Audiowizualnych Uniwersytetu Jagiellońskiego (choć zgłaszały się także osoby, które wciągnęli do projektu znajomi, co potwierdziło zasadność przyjęcia założenia o pracy na zasadzie kuli śnieżnej na późniejszym etapie) oraz za pomocą informacji przekazanej dotychczasowo-

wym współpracownikom Małopolskiego Instytutu Kultury z Instytutu Socjologii i Antropologii Społecznej Akademii Górniczo-Hutniczej. Grupa seniorów została wyłoniona dzięki współpracy z Domem Kultury Podgórze oraz rozesłaniu informacji do innych domów kultury prowadzących projekty skierowane do seniorów i z seniorami (Śródmiejski Ośrodek Kultury). Również tutaj zadziałała metoda kuli śnieżnej – po pewnym czasie seniorzy zaczęli wciągać do projektu swoich znajomych.

Badania były prowadzone dwustopniowo, w okresie od czerwca do października 2012 roku. Dwie grupy uczestników (nazywanych „badaczami”) zostały poproszone o prowadzenie autoetnograficznej obserwacji uczestniczącej. Była ona prowadzona w dwóch formach. Jedną z nich polegała na zapisie relacji z dwóch tras miejskich w miesiącu (nie realizowanych specjalnie na potrzeby projektu, ale włączonych w codzienne rytuały i przyzwyczajenia), druga na prowadzeniu obserwacji ciągłej – prosiliśmy o zapisywanie spostrzeżeń na temat:

- informacji dotyczących wydarzeń z życia kulturalnego, które badacze zauważali, ale które ignorowali;

- informacji, które świadomie pogłębiali (np. poprzez szukanie dodatkowych informacji na stronach internetowych instytucji);
- informacji, które sami puszczali w obieg (przeklejali na swoje tablice na Facebooku, mówili o nich znajomym lub przesyłali je im mailem).

Dodatkowo prosiliśmy o wykonanie zdjęć miejsc i sytuacji, które zdaniem badaczy najlepiej odzwierciedlały ich wrażenia na temat „węzłów” informacyjnych oraz „zagęszczeń” kultury i samych praktyk uczestnictwa. Prosimy także o dokumentację obserwacji netnograficznych w postaci print screenów. Grupa studencka nanosiła opisane trasy na mapę (w zaimplementowanym na potrzeby projektu serwisie Ushahidi, platforma Crowdfunder), zaznaczając punkty przystanków i celów podróży. Seniorzy prowadzili swoje zapiski w postaci dzienników, które były digitalizowane przez zespół projektowy. Materiały z tego etapu badania udostępniano na zamkniętym blogu projektowym. Znakomita część opisu trasy i analizy obiegu informacji przypadała na okres letni i wakacyjny, co często znajdowało odzwierciedlenie w obserwacjach i wywiadach pogłębianych. W kolejnym etapie grupa studencka została poproszona o przeprowadzenie piętna-

stu wywiadów pogłębianych (według wspólnie opracowanego kwestionariusza) z osobami ze swojego środowiska, które odgrywały – zdaniem badaczy – istotną rolę w wydarzeniach/trasach/obiegach informacyjnych uwzględnionych w notatkach. Dodatkowo obie grupy zostały poproszone o wskazanie osób, które zespół mógłby zaprosić na wywiady zogniskowane. W sumie przeprowadzono sześć takich wywiadów w siedzibie Małopolskiego Instytutu Kultury. Dodatkowo wywiady przeprowadzono z grupami kuratorów treści (dziennikarze, blogerzy i osoby najbardziej aktywne w przekazywaniu treści), politykami i działaczami społecznymi oraz animatorami życia kulturalnego (tutaj zaproszono osoby z inicjatyw, które szczególnie często pojawiały się w notatkach). Podstawą rozmowy była stała lista zagadnień tematycznych, bez jednolitego formularza, co pozwoliło bardziej elastycznie pokierować rozmową i poszerzyć pole tematyczne oraz rozpoznać dodatkowe konteksty.

Raport został opracowany na podstawie wszystkich materiałów zebranych podczas badania, na które składały się: notatki na blogach i dzienniczki z zapisami tras oraz obserwacji ciągłej, transkrypcje wywiadów, zmapowane trasy, zestaw fotografii

zamieszczony w serwisie Flickr. Dane tekstowe zostały dodatkowo opracowane (adnotacja za pomocą specjalnie przygotowanego zestawu kategorii) do postaci bazy danych za pomocą oprogramowania MAXQDa. Posłużyła ona do analizy wszystkich notatek terenowych za pomocą specjalnie przygotowanego klucza kodowego.